

КЛЮЧОВІ СТАНДАРТИ ЯКОСТІ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ

*Козак Є. П., *Плахтій П. Д., **Денисовець А. П.

**Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана
Огієнка*

***Поліський національний університет*

Актуальність теми дослідження. Державні вимоги до системи фізичного виховання студентської молоді, які лягли в основу сучасних освітніх стандартів, розроблені відповідно до Законів України «Про фізичну культуру і спорт», «Про освіту», Державної програми розвитку фізичної культури і спорту в Україні.

Освітні стандарти в системі професійної підготовки фахівця, зокрема майбутнього викладача фізичного виховання і спорту, означають загальні показники якості, на які має орієнтуватися здобувач у процесі оволодіння професією. Стандарти, представлені через комплекс компетентностей, позиціонують свого роду модель фахівця, який характеризується високим та достатнім рівнем готовності до професійної діяльності, досягнення успіху у майбутній професії за визначеними критеріями якості. Стандарти, представлені компетентностями, задають особистісно зорієнтований формат освітньої діяльності, відповідно до якого здобувач має подвійні орієнтири: загальні, перспективні, тобто однакові для всіх показники якості і персоніфіковані, пов'язані з інтеграцією з внутрішніми резервами та пріоритетами розвитку. Вони формують складно структуроване утворення, в якому інтеграція загального та індивідуального визначає особистісно зорієнтовану модель типу: «Я-випускник», «Я-успішний фахівець», «Я-майбутній викладач фізичного виховання і спорту» та ін. Бачення себе у професійній перспективі визначає основи програмування індивідуальної, персоніфікованої траєкторії досягнення

конкретної мети освітньої діяльності, забезпечуючи його компетентнісну платформу.

Мета дослідження полягає в дослідженні можливостей формування освітнього середовища з високим здоров'я-зберігаючим потенціалом в умовах сучасних дистанційних форм професійної підготовки майбутнього викладача з фізичного виховання і спорту.

Результати досліджень. Особистісно зорієнтований формат в системі компетентної освіти майбутнього викладача фізичного виховання і спорту визначає комплекс особистісних пріоритетів розвитку, до яких відноситься:

- власна концепція фізичної культури як складової загальної культури життєдіяльності людини у комплексі домінантних цінностей (філософський, культурологічний аспект);
- концепція фізичної культури та програма її практичної реалізації у власному життєвому просторі, її місце, роль та значення для успішного життєздійснення, особистісної самореалізації у житті, пріоритетних видах діяльності;
- потенційні можливості та здатність до самопрограмування та саморозвитку фізичної культури, поглибленого самовдосконалення у певних видах спорту;
- здатність до аналітико-рефлексивної діяльності, відповідно до якої власний розвиток фізичної культури і спортивної діяльності, а також професійний розвиток як майбутнього вчителя є предметом постійної діагностики за визначеними критеріями якості та програмою (комплексом методик) та комплексного аналізу, виявлення причинно-наслідкових зв'язків, які обумовлюють ефективність процесу;

У такий спосіб освітні стандарти в системі компетентної освіти спрямовують на розвиток професійної компетентності майбутнього викладача фізичного виховання і спорту, інтегруючи освітній, професійний та життєвий простори. Іншими словами, програмується професійна підготовка фахівця на основі формування, передусім, власної фізичної культури, яка буде розвиватися не стихійно або за ситуативними пріоритетами, а цілеспрямовано і поетапно, опираючись на

внутрішні резерви та домінанти фізичного розвитку. Актуалізація власного досвіду фізичного розвитку здобувача дасть можливість забезпечити практико орієнтованість навчального процесу, тобто можливість оцінки навчальної інформації з точки зору вдосконалення власної практики фізичного саморозвитку. З іншого боку – будь-яке теоретичне знання стає предметом практичного осмислення в контексті наявного практичного досвіду у зазначеному аспекті.

У результаті маємо концепцію інтегральної моделі освітньої діяльності, що реалізується за формулою: вчимося за безпечувати фізичний розвиток іншого (в перспективі учня/здобувача), розвиваючи себе, тобто адаптуючи теорію і практику професійного розвитку до власного досвіду фізичного самотворення. Найціннішою тут є позиція оволодіння персоналізованою концепцією та програмою фізичного розвитку, яка у перспективі дасть можливість учити цьому мистецтву інших (не тренувати за визначеними однаковими для всіх методиками), а розвивати культуру фізичного саморозвитку за всіма складовими, починаючи від постановки цілей, програмування процесу, – до його змістово-технологічного забезпечення). У здобувача в такий спосіб формується позиція суб'єкта фізичного культуротворення, здатного до позитивного саморозвитку, видозмінюючи програми та методики відповідно до змінюваних умов та ситуацій. Мобільність суб'єкта є найвищою гарантією перманентності процесу, а відтак і його позитивного успіху.

Відповідно до зазначених освітніх стандартів, до фахових компетентностей належать: здатність забезпечувати формування фізичної культури особистості; здатність зміцнювати здоров'я людини шляхом використання рухової активності, раціонального харчування та інших чинників здорового способу життя; здатність до розуміння ретроспективи формування сфери фізичної культури і спорту; здатність здійснювати навчання, виховання та соціалізацію людини у сфері фізичної культури і спорту, застосовуючи різні педагогічні методи та прийоми; здатність застосовувати сучасні технології управління суб'єктами сфери фізичної культури і спорту.

Закономірно, що системотвірною інтегральною компетентністю у зазначеному контексті виступає фізична культура і спорт особистості, яка правомірно трактується як складова загальної культури людини, суспільства в цілому. Саме освіта закладає основи фізичної культури людини, формуючи потенціал її позитивного саморозвитку. За своєю природою ця компетентність є метапредметною і, окрім здатності до фізичного розвитку та зміцнення здоров'я, вона безпосередньо корелює з розвитком морально-вольових якостей особистості, інтелектуальних здібностей, забезпеченням гармонійного розвитку загалом. Відповідно до документів (Цільова соціальна програма розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року, Закону України «Про освіту» Закон України «Про фізичну культуру і спорт», державна політика у сфері фізичної культури і спорту ґрунтується на засадах: визнання фізичної культури і спорту як пріоритетного напрямку гуманітарної політики держави; визнання фізичної культури як важливого чинника всебічного розвитку особистості та формування здорового способу життя.

Отож, переорієнтація освітніх стандартів радикальна. Якщо в інформаційно-повідомлювальній системі організації навчально-виховного процесу традиційно вважалося, що більшою мірою сферою здоров'я опікуються навчальні дисципліни, пов'язані з фізичною культурою і спортом, то все активніше від слідкується тенденція забезпечення психічного, психологічного, фізичного здоров'я у широкому форматі цілісного освітнього середовища. Це означає, що якість освітнього процесу з будь-якої навчальної дисципліни повинна оцінюватися, у тому числі, і за критеріями здоров'язберігаючого освітнього середовища.

Висновки. Отож, важливо розуміти, що йдеться не просто про традиційні реформи у сфері фізичної освіти, а про радикальну зміну освітньої парадигми, означеної принципово іншим цільовим спрямуванням. Орієнтація на метапредметний ракурс галузі фізичної культури і спорту, яка слугує основою здоров'язберігаючого середовища, починаючи від локального в рамках життєвого простору людини, завершуючи загальним

соціально-освітнім контекстом, фактично видозмінює цільові та змістово-технологічні особливості професійної підготовки фахівців цієї галузі.

Список літературних джерел

1. Асаулук І.О, Дяченко А.А. (2019). Особливості фізичної підготовленості студентів закладів освіти в процесі фізичного виховання. Здоров'я, спорт, реабілітація, 1 (5), 9–14.

2. Baeva, I. A., Volkova, E. N., Laktionova, E. B. (2011). Psychological safety of the educational environment: personal development. SPb.: Nestor-History.

3. Blynova, O., Popovych, I., Tkach, T., Serkhet, I., Semenova, N. та Semenov, O. (2020b). Tsinnis nestavlenyia student's koymolodido fizychnoi kultury ta sportu yak faktory u prahnenni do uspikhu. Zhurnal krytychnykh ohlyadiv, 7 (19), 6775-6783. DOI: 10.31838/jcr.07.19.778

4. DR. AFRODITI C. LOLA1 & DR. GEORGE TZETZIS. Analogy versus sex plicitan dimplicitlea rmin gof a volleyball skill fo rnovices: The effecton motor performancean dself-efficacy Journal of Physical Educationand Sport ® (JPES), Vol.20 (5), Art 339, pp. 2478 – 2486

Дяченко Анна (2018). Сучасні підходи до удосконалення навчального процесу на основі формування здоров'язбережувального освітнього середовища. Актуальні проблеми фізичного виховання та методики спортивного тренування. ТОВ «Планер», 24–27. URL: <http://93.183.203.244/xmlui/bitstream/handle/123456789/2615/24pdf?sequence=1&isAllowededy>. <http://93.183.203.244/xmlui/bitstream/handle/123456789/2615/24pdf?sequence=1&isAllowededy>.